

Piotr Feczko

Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego
e-mail: piotr.feczko@gmail.com

RECENZJA: JAN FAZLAGIĆ, PORADNIK INNOWACYJNEGO SAMORZĄDOWCA. INSPIRACJE, NARZĘDZIA, DOBRE PRAKTYKI, POLTEXT, WARSZAWA 2017

Książka *Poradnik innowacyjnego samorządowca. Inspiracje, narzędzia, dobre praktyki* autorstwa Jana Fazłagića jest aktualnie szczególnie ważną lekturą dla czytelników interesujących się zagadnieniami samorządności terytorialnej (zwłaszcza z perspektywy nauk ekonomicznych oraz prawnych). Stanowi kolejną publikację tego autora wydaną przez wydawnictwo Poltext¹.

Poradnik cechuje się pionierskim charakterem, dzięki efektownemu, a jednocześnie stosunkowo zwięzłemu merytorycznemu przedstawieniu tematyki stosunku polskiego samorządu terytorialnego do bieżących potrzeb rozwoju innowacyjności. Prezentowana książka jest przydatna zarówno dla potrzeb poznawczych praktyków samorządowych, naukowców bądź studentów, jak i dla tych którzy posiadają niewielką orientację w zakresie polityki innowacyjnej oraz problematyki zarządzania (administrowania) publicznego.

Dla trafnej percepcji przytłaczającej większości wywodów autora nie jest konieczne wykształcenie (bądź biegłość praktyczna) w zakresie ekonomii czy prawa. Jej tekst jest zasadniczo łatwo zrozumiały właściwie dla każdego, kto nabył umiejętność czytania ze zrozumieniem. Jednocześnie można go określić także mianem tekstu naukowego². Stanowi to dużą wartość tej publikacji, albowiem nie zawsze teksty pisane przez przedstawicieli nauki są komunikatywne dla nie-specjalistów z danej dziedziny wiedzy.

Przedmiot recenzowanej książki należy uznać za szczególnie trafny względem aktualnych potrzeb rozwojowych Polski i Unii Europejskiej. Praca cechuje się nieczęsto spotykaną interdyscyplinarnością. Opiera się przede wszystkim na naukach: zarządzania (publicznego) oraz ekonomii (rozwoju). Wykorzystuje

¹ Por. J. Fazłagić (2015), *Kreatywni w biznesie*, Poltext, Warszawa.

² Książka jest publikacją recenzowaną w procesie wydawniczym przez samodzielnego pracownika naukowego.

także: pedagogikę, historię, socjologię oraz politologię. Tematyka książki dotyka też prawa administracyjnego (samorządu terytorialnego) i nauki administracji. Należy z uznaniem podkreślić, że mimo tak znacznej interdyscyplinarności trudno zarzucić autorowi publikacji popełnienie bezsprzecznych, istotnych błędów z zakresu tych nauk, w których się nie specjalizuje (np. z zakresu nauk prawnych).

W polskiej literaturze nie ma ostatnio wydanej publikacji, która by tak trafnie, w sposób zwięzły, a zarazem zrozumiały dla szerokiego kręgu odbiorców przedstawiała (przede wszystkim z pozycji nauki zarządzania) wyzwania rozwoju innowacyjności dla samorządności terytorialnej w Polsce. Można odnaleźć – w pewnym zakresie podobne – książki, które dotyczą zbliżonej problematyki³. Jednakże niełatwo im przyznać, że cechują się głównymi przymiotami i zakresem merytorycznym recenzowanej pracy.

Autor książki Jan Fazlagić – samodzielny pracownik nauki zarządzania (nauki ekonomiczne) – jest profesorem nadzwyczajnym Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu oraz właścicielem firmy doradczej. Specjalizuje się w obszarach: zarządzania wiedzą, edukacji, innowacyjności, zarządzania kapitałem intelektualnym, marketingu usług, zarządzania organizacjami prowadzącymi badania naukowe⁴.

Książka została wydana w estetycznej miękkiej oprawie z oryginalną, kolorową grafiką na stronie tytułowej (symbolizującą liczne wyzwania rozwojowe dla samorządów, które jednocześnie często stanowią też przedmiot polityki innowacyjnej). Na tylnej stronie okładki umieszczono pozytywne wypowiedzi na temat książki (autorstwa: samorządowców, ekspertów, urzędnika administracji rządowej, naukowca i prawnika).

Należy podkreślić, że książka jest merytorycznie polecana przez witryny internetowe podmiotów ogólnopolskiego życia społeczno-gospodarczego istotnych względem przedstawianej przez nią problematyki⁵.

Publikacja liczy sobie ćwierć tysiąca stron i składa się z ośmiu głównych jednostek redakcyjnych (wstęp i siedem rozdziałów). Kończy się bibliografią liczącą ponad sto pozycji.

Wstęp zachęca czytelnika do lektury – deklarując cel książki: „służyć zdolności polskich samorządów do przyspieszenia rozwoju polskich małych ojczyzn”.

³ Przykładowo można tu m.in. wskazać: pracę pokonferencyjną *Innowacje i komunikowanie w samorządzie. trendy i perspektywy* (red. Z. Chmielewski, D. Tworzydło, J. Reczek) z 2012 r., pracę naukową *Innowacje we współzarządzaniu rozwojem regionalnym. Praktyka instytucjonalna w wybranych regionach w Polsce* (A. Wiktorska-Święcka, M. Klimowicz, M. Michalewska-Pawlak) z 2017 r., monografię *Innowacyjna gmina. nowoczesne technologie na usługach samorządu terytorialnego* (red. M. Hajder) z 2011 r., czy też tak wartościową pozycję naukową – nieobojętną stosunkowi samorządności terytorialnej do innowacyjności – jak *Zrozumieć terytorium. Idea i praktyka* (red. A. Nowakowska) z 2013 r.

⁴ Por. <http://www.poltext.pl/b2108-poradnik-innowacyjnego-samorzadowca.htm>, <http://fazlagic.pl> oraz http://nauka-polska.pl/#/profile/scientist?id=101934&_k=hv26a3 [dostęp: 10.10.2017]. Autora książki można obejrzeć – prezentującego swoje poglądy – także w serwisie YouTube.

⁵ Por. przykładowo witryny bankowości spółdzielczej i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego: <https://bs.net.pl/wsparcie-biznesu/poradnik-innowacyjnego-samorzadowca> oraz <http://www.zgwrp.pl/aktualnosci/zaproszenia/1192-poradnik-innowacyjnego-samorzadowca> [dostęp: 10.10.2017].

Podkreśla się szczególne znaczenie innowacyjnych samorządów dla terytorialnego otoczenia podmiotów gospodarujących, które winno sprzyjać rozwojowi innowacyjności (rozumianej nie tylko jako innowacje w procesach *stricte* gospodarczych, ale też jako innowacje społeczne bądź dotyczące sfery zarządu publicznego).

Autor publikacji już we wstępie twierdzi, że w ramach obowiązujących przepisów prawa można działać „lepiej, sprawniej i skuteczniej”⁶.

Rozdział pierwszy, *Innowacyjny samorząd*, dotyczy rozumienia pojęcia innowacyjności, kwestii wzajemnej konkurencyjności jednostek samorządu terytorialnego, prezentacji tematyki innowacji w samorządności terytorialnej, odniesienia się do barier względem wdrażania innowacji w samorządach, schematów myślenia jako przeszkody w rozwoju jednostek samorządu.

W szczególności autor książki twierdzi, że „innowacja to ocenione pozytywnie i wprowadzone w życie usprawnienie”, „konkurencyjny samorząd to samorząd, który jest lepszy od pozostałych” oraz „innowacje to nie samo, co udoskonalenia”.

Rozdział drugi, *Kierunki rozwoju innowacyjnych samorządów*, przedstawia spojrzenie autora publikacji na uwarunkowania makroekonomiczne samorządów w ujęciu globalnym, trendy dominujące we współczesnym, cywilizowanym świecie, rozwój przemysłów kreatywnych jako szansy dla średnich i dużych polskich miast. Jego treści skupiają się przede wszystkim wokół wątków kreatywności w miastach oraz wpływie tak zwanych trendów globalnych na rozwój terytoriów.

Rozdział trzeci, *Innowacyjni pracownicy w innowacyjnym samorządzie*, został poświęcony zagadnieniu relacji czynnika ludzkiego względem innowacyjności administracji samorządu terytorialnego. Dotyczy ujęć teoretycznych procesu twórczego, kwestii „innowacyjnego pracownika”, zachęcania pracowników jednostek samorządowych do innowacyjności, zagadnienia transformacji urzędu samorządowego w „fabrykę innowacji”.

Na szczególną uwagę zasługuje ostatnia wymieniona kwestia. Polskiemu urzędnikowi administracji publicznej zdecydowanie jest bliżej do rozumienia administrowania publicznego jako „działania na podstawie i w granicach prawa”⁷, a nie jako „procesów twórczych owocujących innowacjami”. Dlatego autor recenzji może uznawać ów postulat jako za zasadniczo słuszną ideę współczesnej myśli ekonomicznej w zakresie przede wszystkim działalności niewładczej jednostek

⁶ Autor recenzji podobnie podkreśla możliwość (i zarazem – powinność) efektywniejszego prowadzenia przez samorząd terytorialny polityki innowacyjnej w obecnym stanie prawnym w poświęconych temu cyklowi publikacjach (m.in. tegoż (2016), *Województwo samorządowe instytucją polityki innowacyjnej*, „Administracja. Teoria, Dydaktyka, Praktyka”, nr 3; tegoż (2016), *Wspieranie innowacyjności przez samorząd metropolitalny a związek metropolitalny* [w:] R. Lenart-Gasiniac (red.), *Innowacje w zarządzaniu*, CeDeWu, Warszawa; tegoż (2015), *Gmina reaktorem innowacji*, „Transformacje”, nr 1–2).

⁷ Por. przykładowo A. Błaś (1997) [w:] J. Boć (red.), *Konstytucje Rzeczypospolitej oraz komentarz do Konstytucji R.P. z 1997 roku*, Kolonia Limited, Wrocław, s. 27–28, oraz P. Przybysz (2017), *Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz*, Wolters Kluwer, Warszawa, s. 51–57. Nadmienić trzeba, że poprzednia, obowiązująca kilkadziesiąt lat w Polsce konstytucja (z 1952 r.) zawierała przepis: „ściśle przestrzegania praw Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej jest podstawowym obowiązkiem każdego organu...”.

samorządu terytorialnego w Polsce. Przytaczane przez autora książki przykłady ilustrujące omawiany wątek są zbieżne z koncepcjami New Public Management⁸.

Rozdział czwarty, *Kapitał społeczny w samorządzie*, przedstawia tematykę kapitału społecznego w samorządności terytorialnej. Autor publikacji odnosi się w nim do pojęcia kapitału społecznego, potrzeby jego budowy w strefie samorządowej, pytania o możliwość wyceny kapitału społecznego, oraz do kwestii jego mierzenia. Należy zaznaczyć, że autor książki łączy pojęcie tego kapitału z instytucją społeczeństwa obywatelskiego. Wymienia szereg czynników natury historycznej, które nie sprzyjały rozwojowi społeczeństwa obywatelskiego na ziemiach polskich. Określa wspomnianą instytucję w sposób zbieżny z doktryną współczesnego public governance⁹.

Rozdział piąty, *Tworzenie innowacyjnych strategii dla samorządów*, zawiera tematykę: istoty wspomnianej strategii, wizji oraz misji samorządu, celów i strategii interwencji, monitoringu wymienionych strategii, zagadnień procesów jej wdrażania. Autor książki podkreśla to, iż sukces każdej strategii jest mierzony stopniem jej realizacji. Koncentruje się na dorobku myśli nauki zarządzania, który odnosi do problematyki strategicznego planowania samorządowego.

Wspomniany rozdział zawiera szereg interesujących opracowań autorskich dotyczących przewyższania przeszkód w realizacji strategii oraz sposobów na doskonalenie organizacyjne instytucji samorządu terytorialnego (opierających się przede wszystkim na rozwiązaniach sprawdzonych w kręgu transatlantyckim). Autor publikacji trafnie zauważa, że część z nich można wprowadzić jedynie po zmianie „charakteru i ducha” organizacji. Autor recenzji podziela tę opinię. Ignorowanie tego powoduje w administracji publicznej, nieraz jedynie formalne, pozorne efekty, które owocują przede wszystkim w sferze sprawozdawczości. Inaczej przebiegał rozwój życia społecznego Skandynawii, Wielkiej Brytanii, USA aniżeli ziem polskich¹⁰.

Przedmiotem rozdziału szóstego, *Storytelling*, są kwestie istoty storytellingu oraz jego rodzajów. Autor książki prezentuje w nim także storytelling na przykładach największych aglomeracji w Polsce (szczególnie na przykładzie Poznania). Omawiany rozdział ukazuje wspomnianą metodę komunikacji jako nowoczesną i skuteczną dla potrzeb prowadzenia polityki innowacyjnej przez samorządy terytorialne.

Rozdział siódmy jest zatytułowany *Rankingi samorządowe na przykładzie powiatów*. Autor publikacji rozpoczyna przedstawienie tej tematyki od Wiednia (jako lidera światowego rankingu miast), a kończy na rankingu najbiedniejszych polskich powiatów. Należy zauważyć, iż istotnymi cechami prezentowanych

⁸ Por. przykładowo C. Politt, G. Bouckaert (2011), *Public Managment Reform*, Oxford University Press, Oxford, s. 22 i nast.

⁹ Por. przykładowo J. Hausner (2015) [w:] S. Mazur (red.) *Współzarządzanie publiczne*, Scholar, Warszawa, s. 17 i nast.

¹⁰ Por. przykładowo J. Kelly (2006), *Historia zachodniej teorii prawa*, Wydawnictwo WAM, Kraków, s. 257 i nast., oraz H. Izdebski (2017), *Doktryny polityczno-prawne. Fundamenty współczesnych państw*, Wolters Kluwer, Warszawa s. 183 i nast.

rankingów są cechy dotyczące innowacyjności i kreatywności życia społeczno-gospodarczego ocenianych terytoriów. Autor książki przedstawia przykładowo dziesięć domen kreatywnych miast.

Autor recenzji poleca lekturę *Poradnika innowacyjnego samorządowca* nie tylko zainteresowanym „z urzędu” (tj. samorządowcom) czy wyspecjalizowanym badaczom, ale szerokiemu kręgowi czytelników, dla których kwestie kreatywności oraz innowacyjności terytoriów są (bądź powinny być) istotne. Tematyka prezentowana recenzowaną publikacją ma rosnące znaczenie dla życia społeczno-gospodarczego¹¹ także w Polsce.

¹¹ Por. przykładowo <http://collegecluny.eu/wp-content/uploads/2016/05/Memorandum-European-College-of-local-self-government-and-territorial-innovation.pdf> [dostęp: 10.10.2017].